

ASSAIG

Xavier Roig, *Ni som ni serem*.
Avis d'un executiu internacional:
Catalunya perd eficàcia.
La Campana.
Barcelona, 2002.

Catalunya perd eficàcia

XAVIER FILELLA

Xavier Roig ha escrit un assaig sobre política, economia i societat civil catalanes

Catalunya és un país prou dinàmic? La societat catalana està a l'altura que requereix la Unió Europea? Catalunya avança o, dia a dia, va cap enrere? A aquestes i altres preguntes semblants respon Xavier Roig a *Ni som ni serem*, un llibre que es presenta amb l'advertència que Catalunya perd eficàcia. Roig, director general en una empresa multinacional de tecnologia i autor d'*El gastrònom accidental als EUA*, presenta una severa crítica de la situació del nostre país amb l'edificant objectiu d'estimular una certa reflexió sobre la realitat de Catalunya. Roig és crític amb la classe política, amb la societat civil i, també, amb el mateix país. De la classe política en critica l'immobilisme. Roig observa que és la mateixa que es va presentar a les eleccions del 1977, la que va fer una Transició sense haver provocat cap ruptura, la que va viure un cop d'Estat encara no aclarit i la que ha viscut la brutícia del finançament dels partits i la guerra bruta contra el terrorisme. De la societat civil més aparent –la que surt cada dia a la premsa– n'assenyala un problema bàsic: està constituïda per elements poc acostumats a manegar empreses d'un cert gruix. Del país, finalment, Roig posa en dubte la seva mateixa dimen-

sió. La tan desitjada equiparació amb Itàlia, ens diu, és impossible, com ho mostra la nostra menor renda per càpita o les cinc diferències –Fiat, Montedison, Benetton, Olivetti i Ferrari– que Roig enumera en una llista que –adverteix– podria ser força més llarga. Així les coses, no ha d'estranyar el seu diagnòstic: Catalunya viu moments baixos.

La illusió de desmuntar un Estat centralista per bastir-ne un de diferent, afirma Roig, ha fracassat definitivament.

Vivim –sobretot la classe política– de les rendes del curt període d'eufòria inflamada que va seguir a la fi del franquisme i que es va estroncar definitivament el 23 de febrer del 1981. Des de llavors, indica l'assagista, el catalanisme polític ha adoptat una actitud claudicant que no va més enllà de controvèrsies inútils i provincianes com ara la comparació –perillosa i estèril– entre Barcelona i Madrid o que teoritza un dubtós internacionalisme que s'aver-

geix del localisme català, però mor en arribar als Pirineus. Si el catalanisme que va sorgir a finals del segle XIX va triomfar, explica l'autor, va ser perquè era eficaç. El d'ara, conclou, fracassa perquè és incompetent.

SOLUCIÓ DE TOT PLECAT

Quina solució proposa Roig? Doncs una sòlida eficàcia i un fort sentiment de país basat en la dignitat. Eficàcia política, econòmica i industrial, però sobretot, internacional.

Una solució que, a més, Roig defineix sense intermediaris. Per l'autor de *Ni som ni serem* cal replantejar els contenciosos a escala europea i no en termes de nacionalisme català incomprès per Espanya. És cert que ara ja no ens poden despenjar d'Europa, però també que a escala europea, Catalunya no té un gran pes. Catalunya, avui, és feble. Ho és davant Madrid i també davant la nova Europa.

Des d'aquesta perspectiva Xavier Roig examina, amb una escriptura gens encarcarada i una ironia sempre present, l'estat de coses d'aquesta Catalunya que perd eficàcia. L'assagista estructura el seu discurs amb un llarg recorregut que abasta les temàtiques més diverses. Des de l'aeroport que no tenim i necessitem i el TGV que encara no arriba fins a l'injustificable dèficit fiscal, la Barcelona que és poc més que una mena de macro-Lloret amb ínfulas culturals o l'extensa corrupció potenciada per la llei de finances municipals i la llei de finançament de partits.

El mèrit de *Ni som ni serem*, però, no està tant en denunciar aquests fets o en enunciar amb més o menys encert algunes propostes, sinó en reformular amb fermesa un catalanisme que en els darrers anys ha reduït la seva pràctica a la mera confrontació amb Madrid. Per contra, Roig ha sabut substituir l'improductiu victimisme català per una reflexió que té com a claríssima intenció provocar, a partir de l'acceptació dels fets, un debat sobre el nostre futur col·lectiu que l'autor qualifica d'indispensable i urgent.

ASSAIG

Antoni Dalmau i Jover,
Una flama en la nit.
Pròleg d'Hilari Raguier.
Editorial Galerada.
Cabrera de Mar, 2001.

Nacionalista cristià

JOAN TRIADÚ

El títol d'aquest llibre, editat amb tota cura i ben documentat, potser no n'explicita prou el contingut. Ho fa, però, el subtítol: *Pere Puig i Quintana o el combat cultural sota el franquisme*. Cal saber que aquest combat cultural correspon a una mena de prehistòria, oblidada sovint o potser desconeguda, de la resistència cultural pròpiament dita. De resistència ho és en un grau catacumbal, és a dir, sense cap mena de projecció pública. Tot deixant a part l'exili, escriptors i homes d'estudi que havien tornat de puntes, en plena guerra a França i que no volien passar-se al castellà ni, girant la cara als seus, fer barretada de compliment al règim, necessitaven ajut, una actuació benèfica coordinada que els permetés viure treballant a casa. Aquesta acció la dugué a terme la Benèfica Minerva, una

mena de *socors catalanista* de nom anodí, com diu Albert Manent. Els mecenes que la nodrien, escampats i silenciosos, en la més pura clandestinitat, no arribaven a dues dotzenes, de procedències força diverses i sovint sense cap relació entre ells ni gaire tampoc, alguns, amb els escriptors que afavorien. Però un home ho coordinava, ho movia i en definitiva ho portava tot: era l'advocat igualadí, aleshores ja resident a Barcelona, Pere Puig Quintana, a la vida i a l'obra del qual és dedicat aquest llibre.

BIOGRAFIES IMPORTANTS

Diu l'eminent historiador i monjo de Montserrat Hilari Raguier al pròleg, que hi ha biografies importants de personatges aparentment poc importants i que la de Puig Quintana n'és una. Recorda que Josep M. Pinyol, malauradament ja desaparegut, li concertà una entrevista amb Pere Puig Quintana, quan ell, Raguier, preparava la seva

història d'Unió Democràtica de Catalunya. Afegeix que n'hi ha prou d'estudiar les grans figures, com ja s'ha fet amb Manuel Carrasco i Formiguera, Lluís Vila d'Abadal i Pau Romeva, i recorda, a més, les seves moltes hores de conversa a París amb Josep Maria Trias Beitx, una personalitat aparentment menys rellevant però ben significativa per la seva gestió en certs moments. Ja més ençà Hilari Raguier es refereix a dos dirigents més d'Unió Democràtica: Joan B. Roca i Caball i Miquel Coll i Alentorn, i a llur captament en la vida política, caracteritzat per un estil digne i serè de comportament personal, i observa que és l'estil d'ètica política preconitzat per Pere Puig Quintana i practicat també sempre pel seu biògraf, igualadí com ell, l'escriptor i polític Antoni Dalmau i Jover, a qui hom deu, per aquest llibre, que ell ja no ha pogut veure, un motiu més d'un merescut reconeixement pòstum.

Una flama en la nit es podria titular, també, *Puig Quintana i la seva època*, ja que presenta elements de narració històrica de caràcter general ben identificable per a tothom: la vida quotidiana a Igualada durant la dictadura, als anys de la República i durant la guerra; el pas a França l'any 1939 i l'estada d'exili a Catalunya Nord, i finalment el retorn a Catalunya l'any 1940, la vida i la lluita sota el franquisme, a Barcelona, fins al retir del biografiat a Orpi, a prop d'Igualada, a partir del 1964. Però l'essencial de Puig Quintana figura al treball d'Albert Manent *Puig Quintana en l'acció Cultural dels anys quaranta*, dins el seu llibre *Solc de les hores*, aparegut l'any 1988. "Per damunt de tot", diu Manent, "Puig Quintana era un nacionalista cristià", i en efecte, en el meu tracte amb ell vaig trobar-hi fermesa i lucidesa, amb un punt de sana ironia, en l'assumpció inequívoca de totes dues conviccions, per a ell complementàries. Gastava, a més, en la gestió de les

tasques que havia emprès, en el curs de les quals i en relació amb elles el vaig tractar, una bonhomia senyorívola que inspirava alhora confiança i respecte. La Benèfica Minerva en els anys més difícils (o del tot difícils) i més endavant, quan ja hi havia més possibilitats d'edició i de difusió, l'Editorial Alcides el portaren a relacionar-se i a fer amistat amb més d'una generació d'escriptors i estudiosos. Les referències i els estudis de Joan Samsó, i del mateix Manent, les memòries de Ferran Soldevila i de M. Serrahima, així com un llarg article de Xavier Garcia a *Nova Veu* (esmentat sovint per Dalmau i Jover), coincideixen a assenyalar, amb noms, títols i fetes (¿no ajudava, també, la Benèfica, l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i l'Institut d'Estudis Catalans?) l'abast i la qualitat del mecenatge que coordinava i de fet regia Puig Quintana. Cal mirar-ho i saber-ho per poder-ho recordar i fins i tot reivindicar, més que de l'oblit, de la ignorància arrogant.

Aquest llibre, fruit d'un llarg treball, estructurat en apartats que se centren en els diversos caires de la vida i de l'obra de Puig Quintana, ajudarà sense dubte a fer-lo conèixer i estimar.